

Nr 180.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt; given Stockholms slott den 6 mars 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt.

Härigenom förordnas — med ändring av vad därom stadgas i de vid förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt fogade bestämmelserna om vad som vid förordningens genomförande skall iakttagas — att restitution av skatt, som avses i 19 § 2 mom. förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, sådant detta lagrum lydde enligt förordningen den 31 oktober 1919 (nr 733), (B-skatt), icke skall äga rum, i den mån genom B-skatt beskattade tillgångar utdelas efter utgången av år 1939.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I skrivelse den 6 juni 1935, nr 283, anhöll riksdagen under åberopande av bevillningsutskottets av riksdagen godkända betänkande nr 56, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning av frågan om avveckling av aktiebolagens rätt att åtnjuta restitution av B-skatt samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I anledning härav har inom finansdepartementet utarbetats dels förslag till förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt, dels ock en promemoria med motivering till förslaget jämte historik.

Över förslaget jämte promemorian hava yttranden avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, kommerskollegium (med överlämnande jämväl av yttranden av Sveriges industriförbund, fullmäktige i Jernkontoret, Sveriges redareförening, handelskamrarna i riket samt Kooperativa förbundet), bank- och fondinspektionen (med överlämnande av yttrande av styrelsen för svenska bankföreningen) samt överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, därvid överståthållarämbetet och länsstyrelserna, efter anmodan vid remissen, inkommit med viss utredning i ärendet.

Jag anhåller nu att få för Kungl. Maj:t anmäla detta ärende. Innan jag redogör för förenämnda förslag samt den i promemorian lämnade motiveringen för förslaget ävensom de däröver avgivna yttrandena, får jag lämna en kortfattad översikt över B-skatten samt om tidigare framlagt förslag till upphävande av rätten till restitution av B-skatt jämte över sistnämnda förslag avgivna yttranden.

I syfte att vinna ökad likställighet beträffande beskattningen av utdelad och icke utdelad vinst infördes B-skatten genom förordningen den 31 oktober 1919 (nr 733) såsom en vid sidan av den egentliga inkomst- och förmögenhetsskatten å aktiebolagen utgående skatt. Jämlikt 19 § 2 mom. i 1910 års numera upphävda förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt skulle

B-skatten utgå med viss procent av ett grundbelopp, vilket utgjorde två kronor för varje fullt hundratal av den del av vederbörande bolags nästföregående år till A-skatt taxerade inkomst, som icke utdelats till delägarna, dock efter avdrag för de kronoutskylder, som belöpte på sistnämnda inkomst, samt beträffande försäkringsbolag jämväl för vinstutdelning till försäkringsägarna. I samband med B-skattens införande lämnades i 19 § 3 mom. av sistnämnda förordning bestämmelser om restitution av erlagd B-skatt. Enligt sistnämnda bestämmelse skulle, i den mån enligt 19 § 2 mom. beskattade tillgångar i vanlig ordning utdelades, bolaget äga rätt åtnjuta restitution i en mot B-skattens påläggande i huvudsak svarande utsträckning.

Beträffande B-skattens syfte anförde 1919 års bevillningsutskott i sitt i anledning av propositionen nr 259 med förslag till införande av B-skatten avgivna betänkande, nr 52, bland annat följande:

»Med denna skatt åsyftas att i viss utsträckning hålla staten skadeslös för den skatteförlust, som orsakas därigenom att en del av ett bolags årsvinst fonderas i stället för att utdelas till delägarna och såmedelst undgår den dubbelbeskattning, som träffar utdelning. Genom att erlägga denna skatt fullgör, i grunden sett, bolaget en skattskyldighet, som egentligen åligger delägarna. Å andra sidan avses B-skatten icke skola hindra, att fonderade medel, som sedermera komma att utdelas, bliva i vanlig ordning beskattade hos delägarna. Härav följer, att, till undvikande av trefaldig beskattning, B-skatten i dylikt fall bör återbäras.

B-skatten är således att betrakta som ett provisorium, en villkorlig skatt, som av staten uppbäres under viss förutsättning och behålles intill det eventuella inträffandet av en annan förutsättning. Bolaget förskotterar skatten i avbidan på även den faktiska skattskyldighetens överflyttande på delägarna och skattens uttagande i dess definitiva form. B-skattens sålunda angivna natur ändras icke av den omständigheten, att i många fall förutsättningen för återbäring aldrig kommer att inträffa och att således B-skatten i sådana fall kommer att utgöra statens definitiva skatteintäkt i förevarande avseende.»

I anledning av en vid 1924 års riksdag väckt motion anhöll riksdagen i skrivelse den 16 maj 1924, nr 165, under åberopande av bevillningsutskottets, av riksdagen godkända betänkande nr 39, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning angående B-skattens upphävande och därvid, i den mån det befunnas erforderligt att ersätta B-skatten med någon annan skatteform, beakta vad i betänkandet härutinnan anförts.

I sitt förenämnda betänkande anförde bevillningsutskottet, bland annat, att det vore av vikt, att vid ett upphävande av B-skatten närmare föreskrifter lämnades, i vilken ordning restitution av B-skatt framdeles borde lämnas. Särskilt i sådana fall, där B-beskattade medel av bolaget förbrukats för att täcka förefintlig eller sedermera uppkommen brist, syntes övergångsbestämmelser böra meddelas till förekommande av att vid användande till utdelning av efter B-skattens upphävande hopsparade medel restitutionsförfarandet skulle komma till användning.

Med anledning av riksdagens berörda hemställan framlade Kungl. Maj:t i proposition nr 193 till 1926 års riksdag förslag dels om B-skattens upphävande från och med den 1 januari 1927, dels ock till bestämmelser rörande restitution av dylik skatt efter nämnda dag.

I sitt anförande till det propositionen bilagda statsrådsprotokollet anförde föredragande departementschefen bland annat följande.

Det kunde vara mycket svårt att avgöra, huruvida de hos ett bolag befintliga besparade vinstmedlen utgjordes av B-beskattade medel eller ej, liksom ock att avgöra, huruvida för ett visst ändamål t. ex. för utdelning använts B-beskattade medel eller andra medel. Dessa svårigheter komme att efter B-skattens upphävande bliva ännu mer framträdande, enär alla vinster som därefter intjänades icke bleve underkastade B-skatt. Alla de bolag, som hade B-beskattade medel, komme alltså att hava medel av båda slagen. Det skulle givetvis vara av stort värde om man, såsom 1924 års bevillningsutskott ifrågasatt, kunde meddela några regler till förekommande av restitution vid utdelning av medel, som intjänats efter B-skattens upphävande. Det syntes departementschefen emellertid omöjligt att uppställa några allmängiltiga regler på ifrågavarande område, utan det torde vara nödvändigt att låta vederbörande myndigheter lösa spörsmålet från fall till fall. Utgången torde härigenom i många fall bliva materiellt rättvisare än om myndigheterna skulle vara bundna av några efter genomsnittsfallen uppställda regler. Departementschefen hade fördenskull ansett sig icke böra i då förevarande syfte föreslå annan regel än den, som upptogs i ett inom finansdepartementet upprättat förslag, nämligen att restitution ej finge ske för sammanlagt högre belopp än det, varmed bolagets behållna tillgångar enligt balansräkningen för det sista räkenskapsår, för vilket B-skatten utginge, överstigit aktiekapital och reservfond. Uti nämnda förslag upptogs en bestämmelse, att rätten att för framtiden erhålla restitution skulle inskränkas till viss tid. Någon dylik bestämmelse hade departementschefen icke ansett böra intagas i det med propositionen framlagda förslaget, enär frågan om en dylik inskränkning enligt hans åsikt icke borde upptagas till behandling förrän i samband med det slutliga avgörandet om införande av en ersättning för B-skatten.

Det i förenämnda proposition framlagda förslaget godkändes av riksdagen och bestämmelserna i ämnet återfinnas i förordningen den 14 maj 1926 (nr 126).

I syfte att fylla den lucka i beskattningen, som B-skatten efterlämnat, framlade Kungl. Maj:t i proposition nr 134 för 1927 års riksdag förslag till förordning om utskiftningsskatt, vilket förslag med vissa smärre ändringar antogs av riksdagen. Bestämmelserna härom återfinnas i förordningen den 27 juni 1927 (nr 321). Vid framläggandet av sistnämnda förslag framhöll emellertid departementschefen, att denna lösning av frågan om ersättningsskatt för B-skatten i viss mån måste anses bliva av provisorisk karaktär.

Med utskiftningsskatten avses att träffa alla hos aktiebolag besparade vinstmedel, vilka i beskattningsavseende uppkommit efter 1924 års utgång

eller, i fråga om bolag med särskilt räkenskapsår, efter utgången av det räkenskapsår, som senast tilländalupit före den 1 mars 1925. Skatten utgår med fem kronor för varje fullt hundratal kronor av det till sådan skatt beskattningsbara beloppet. Detta belopp utgör skillnaden mellan utskiftat belopp och vad som därav är att anse såsom återbäring av tillskjutet belopp. Vid beräkning av sistnämnda belopp skall för det fall, att restitution av B-skatt medgivits för medel, som tidigare underkastats B-beskattnings, avdrag verkställas för det belopp, för vilket sådan restitution utgått.

Beträffande frågan om upphävande av rätten till restitution av B-skatt framhöll bolagsskatteberedningen i sitt den 18 december 1931 avgivna betänkande (statens offentliga utredningar 1931: 40, sid. 351) bland annat, att det enligt beredningens mening måste betecknas såsom önskvärt, att rätten till restitution av B-skatt bringades att upphöra. Synpunkten på restitutionsrätten såsom en riksdagens utfästelse, svarande mot åläggandet av skyldigheten att erlägga B-skatt — en synpunkt som hävdats av kammarrätten i ett utlåtande den 10 februari 1926 i anledning av förslag om B-skattens upphävande — syntes icke böra hindra en avveckling av restitutionsrätten, allenast ett tillräckligt utmätt rådrum bereddes bolagen att träffa sina anstalter. I sådant hänseende ansåg beredningen en tid av fem år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdades, vara tillräcklig.

Med anledning av bolagsskatteberedningens förslag om upphävande av rätten till restitution av B-skatt uttalade nedannämnda ämbetsverk och näringsorganisationer i huvudsak följande.

Kammarrätten ansåge sig icke böra motsätta sig det framlagda förslaget, dock allenast under förutsättning, att den tid, inom vilken det för restitutionsrättens bibehållande erforderliga beslutet om utdelning skulle hava fattats, bestämdes till tio år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet kunde bliva utfärdad.

Överståthållarämbetet funne förslaget praktiskt, ehuru kammarrättens synpunkt på restitutionsrätten såsom en av riksdagen gjord utfästelse icke kunde bestridas. Att för obegränsad tid bibehålla denna rätt ansåge överståthållarämbetet dock förenat med allt för stora olägenheter.

Bank- och fondinspektionen ansåge, därest rätten till restitution av B-skatt befunes böra borttagas, övergångstiden böra bestämmas till minst 10 år.

Stockholms handelskammare och *Sveriges industriförbund*, med instämmande av *Sveriges allmänna exportförening* och *Jernkontoret*, ansåge det ur principiella synpunkter oriktigt att på det av bolagsskatteberedningen föreslagna sättet stoppa den en gång givna rätten till restitution av B-skatt. Staten skaffade sig härigenom dubbel skatt för samma inkomst. Av praktiska skäl ville organisationerna emellertid icke motsätta sig förslaget därom, förutsatt att tidpunkten för upphörandet av rätten till restitution förlades till minst tio år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdades.

Handelskammaren i Göteborg avstyrkte förslaget om upphörandet av rätten till restitution av B-skatten, enär handelskammaren icke funne, att beredningen förebragt något egentligt skäl för det gjorda förslaget om en tidsbegränsning för denna rätt utöver den, som allmänna rättsregler innehöller.

Handelskammaren i Karlstad framhöll, att, även om upphävandet av rätt

till restitution av B-skatt hade liten eller ringa betydelse, det dock kunde inträffa, att ett företag t. ex. genom tidigare anslag till egna pensionsfonder, som sedermera tagits i anspråk för planmässig pensionering av anställda i särskilda pensionsanstalter, borde komma i åtnjutande av restitution för dessa medel, och syntes det handelskammaren därför icke vara rätt att borttaga denna förmån.

Västergötlands och Norra Hallands handelskammare, som icke ansåge frågan vara av större ekonomisk betydelse, erinrade om det principiellt oriktiga i att upphäva en i laga ordning meddelad rättighet.

Sveriges redareförening uttalade sig emot varje begränsning av tiden för rätt till restitution av B-skatt. Sjöfartsnärings befunne sig i ett sådant läge, att densamma i allmänhet icke kunde förväntas komma i tillfälle att utnyttja sin rätt till restitution, om tiden för densamma begränsades på det av beredningen föreslagna sättet. Såsom kammarrätten uttalat i förenämnda utlåtande den 10 februari 1926 vilade restitutionen av B-skatt på en förbindelse, som staten åtagit sig i gengäld för en skatt, som enligt lagstiftarens motiv eljest icke skulle hava pålagts; denna förbindelse syntes icke ensidigt kunna av staten brytas.

I en vid 1935 års riksdag väckt motion II: 319 hemställdes om ändring eller förtydligande i bestämmelserna om restitution av B-skatt enligt förordningen den 14 maj 1926 i sådan riktning, att inländska aktiebolag och solidariska bankbolag, de där innehade såväl B-beskattade som icke B-beskattade tillgångar, vilka kunde tänkas använda till utdelning i vanlig ordning, med avseende å rätten till dylik restitution skulle anses hava för utdelningen i första hand tagit i anspråk tillgångar av förstnämnda slag inom de av samma bestämmelser i övrigt uppställda gränserna. Till stöd för denna hemställan anfördes i motionen bland annat följande. Vid tillämpning av bestämmelserna om restitution av B-skatt hade för lösande av frågan, huruvida till den utdelning, varå kravet å restitution grundade sig, använts B-beskattade medel eller icke, uppställts den presumtionen, att utbetalningen i första hand skett med användande av B-beskattade medel. Innebördens av denna presumtion hade, såvitt anginge ansökningar om restitution, innan B-skatten upphävdes, klarlagts genom vissa av regeringsrätten meddelade utslag. Sålunda finge anses fastslaget, att utdelningen principiellt tagits av B-beskattade medel, oavsett om detta framginge av beslutet om utdelningen eller om dylika medel enligt räkenskaperna inestått, men att därvid undantoges ett belopp, motsvarande den till A-skatt taxerade inkomsten, minskad med därå belöpande utskylder. I och med att B-skatten upphävts, framträdde svårigheterna vid restitution av dylik skatt med ökad skärpa. I valet mellan B-beskattade och icke B-beskattade tillgångar, de senare intjänade före skattens införande, hade regeringsrätten givit företrädet åt den för bolagen gynnsammaste tolkningen. Det kunde då förväntas, att i motsvarande situation, där skillnaden endast låge i, att de icke B-beskattade medlen intjänats efter skattens upphävande, samma för de skattskyldiga bolagen gynnsamma princip skulle följas. Efter denna förutsättning hade också restitution av B-skatt i det stora flertalet fall ägt rum för tiden efter år 1926. Emellertid hade den 6 november 1934 i rege-

ringsrätten meddelats två utslag (R. Å. 1934 ref. 57 och not Fi. 705) av motsatt innebörd. Dessa innefattade godkännande av en utav länsstyrelsen i Malmöhus län tillämpad princip, enligt vilken till utdelning, som ägt rum efter år 1926, skulle anses i första hand hava använts medel, vilka avsatts efter B-skattens upphävande. Såvitt man kunde bedöma av den avfattning, regeringsrättens nyssnämnda utslag erhållit, skulle därvid anses, att till utdelning visst år — i den mån utdelningen icke täckts av senaste årets vinst, beräknad enligt taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt efter avdrag för därå belöpande kronoutskylder — tagits i anspråk i första hand vad som fonderats närmast föregående år, därefter vad som fonderats året dessförinnan och så vidare. Resultaten bleve i de angivna fallen, att begärd restitution av B-skatt i regel icke kunde medgivas.

I ett av *kammarrätten* i anledning av motionen avgivet yttrande erinrade kammarrätten, att genom den av regeringsrätten ändrade praxis i mål angående restitution av B-skatt komme bolagens möjlighet att erhålla dylik restitution att i hög grad minskas. De svårigheter i bevisningshänseende, som föranleddes av den av regeringsrätten senast tillämpade principen, ansåge kammarrätten under årens lopp alltmera komma att ökas, och det finge därför anses såsom säkert att, även om restitutionsrätten under obegränsad tid framåt bibehölles, åtskilliga bolag aldrig komme att återfå tidigare erlagd B-skatt, som de vid användning av den förut gällande presumtionen skulle hava kunnat erhålla. Motionären avsåge, att på lagstiftningens väg åter sätta bolagen i det gynnsammare läge i processuellt hänseende, i vilket de förut befunnit sig. Huruvida motionens syfte borde genom lagstiftning tillgodoses, vore i avsevärd mån beroende av den aktuella frågan om avveckling av rätten att åtnjuta restitution av B-skatt. Härutinnan anförde kammarrätten bland annat följande.

Från statens synpunkt torde upphävandet med det snaraste av restitutionsrätten vara önskvärd. För bolagen vore det däremot betydelsefullt, att avvecklingen skedde på sådant sätt, att B-skattemedel i största möjliga mån kunde återgå till bolagen. Kammarrätten ansåge sig höra från juridisk synpunkt framhålla, att ett upphävande utan vidare av restitutionsrätten skulle innebära en uppenbar kränkning av den rätt till återfående av erlagd skatt, som bolagen vid B-skattens införande tillförsäkrats. Det organiska sammanhanget mellan skattskyldighet och restitutionsrätt framginge klart av 1919 års bevillningsutskotts uttalande vid nämnda skatts tillkomst och i överensstämmelse härmed hade vid B-skattens upphävande år 1926 lämnats uttryckliga bestämmelser om orubbad rätt till fortsatt restitution av erlagd B-skatt. De alltjämt talrikt inkommande ansökningarna om restitution av B-skatt funne kammarrätten tydligt vittna om, att bolagen betraktade det som en väsentlig fördel att återbekomma sådana skattemedel, och det torde icke finnas något tvivel om att icke stora återbetalningar av B-skatt från statsverkets synpunkt ansåges som en olägenhet, som icke kunde uppvägas av utsikten att någon gång i framtiden i stället erhålla större belopp i utskiftningsskatt. Om kammarrätten sålunda i likhet med motionären ansåge starka skäl tala för att bolagen i största möjliga mån sattes i tillfälle att återbekomma erlagda B-skattemedel, ansåge sig ämbetsverket böra mot motionens innehåll i juridiskt-tekniskt hänseende uttala betänkligheter. Att till vinnande av visst syfte stadga att ett visst åskådningssätt skulle gälla

beträffande förhållanden, som inträffat under en tidigare tidrymd, samt ett motsatt åskådningssätt för tiden därefter, funne kammarrätten inkonsekvent. Ju längre tiden löpte och man avlägsnade sig från de år, då B-skatten utgätt, desto mera sällan torde för övrigt den av motionären förordade presumptionen överensstamma med verkliga förhållanden. Enligt kammarrättens förmenande måste det anses olämpligt, att presumptionen lagfästes. — Ansåges bolagen skola i största möjliga utsträckning återfå erlagd B-skatt, måste man fråga sig, om detta resultat ej kunde vinnas utan lagfästande av omtvistliga presumptioner och utan bibehållande av det konstlade sambandet mellan restitution och utdelningar, vilka ofta faktiskt icke verkställdes med B-beskattade medel. Den utväg, som därvid låge närmast till hands, bestode uti, att bolagen helt enkelt berättigades att helt — eventuellt genom de restituerade beloppens fördelning å flera år — återfå sina inbetalda skattebelopp. Därest av statsfinansiella skäl en sådan utväg icke vore lämplig, torde i allt fall restitution av viss del av nämnda skattemedel — exempelvis med vissa procent därav — kunna ske. En återbäring utan anlitande av det nuvarande omständliga och till sin utgång ofta tivelaktiga restitutionsförfarandet skulle säkerligen, även om återbäringen omfattade allenast en del av den betalda skatten, för de intresserade bolagen komma att befinnas tillfredsställande. Måhända skulle därvid de begränsningar i restitutionsrätten, som införts genom förordningen den 14 maj 1926 (nr 126), bibehållas, och vissa andra inskränkningar kunde även tänkas erforderliga. Någon bestämd lösning av spörsmålet ansåge sig kammarrätten emellertid icke kunna angiva, utan syntes frågan lämpligen böra göras till föremål för särskild utredning. Kammarrätten ansåge önskvärt, att en sådan utredning med det snaraste komme till stånd icke minst av den anledningen, att de alltjämt talrikt förekommande målen rörande restitution av B-skatt på grund av sin invecklade beskaffenhet vållade såväl de beslutande myndigheterna som bolagen mycket besvär.

Riksdagen, som icke biträdde det i motionen II: 319 framställda yrkandet, anhöll emellertid i förutberörda skrivelse nr 283 under åberopande av bevillningsutskottets, av riksdagen godkända betänkande nr 56, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning av frågan om avveckling av aktiebolagens rätt att åtnjuta restitution av B-skatt samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I sitt förenämnda betänkande framhöll bevillningsutskottet, att utskottet funnit de skäl, som kammarrätten anfört mot ett bifall till motionen, vara övertygande. Den rättstillämpning, som kommit till uttryck i regeringsrättens utslag den 6 november 1934, finge anses ansluta sig till den uppfattning i frågan, som angavs såväl av 1924 års bevillningsutskott som även av vederbörande departementschef vid framläggandet av 1926 års proposition med förslag till B-skattens upphörande. Vad anginge frågan om avveckling av rätten till restitution av B-skatt anförde utskottet, att utskottet i anslutning till vad såväl kammarrätten som bolagsskatteberedningen uttalat funnit önskvärt, att denna rätt inom en nära framtid upphävdes. Genom den ändrade praxis i fråga om restitutionsrätten komme aktiebolagens möjlighet att vinna restitution av B-beskattade medel att i hög grad minskas. Principiellt sett borde restitutionsrätten tillkomma endast sådana bolag, vilkas utdelningsbara tillgångar nedgått efter den 31 december 1924 respektive

efter utgången av det räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1925. På grund av taxeringstekniska förhållanden — i regel till följd av den år 1928 införda befrielsen för bolag från taxering för inkomst genom utdelning — hade man emellertid att räkna med att, även efter det praxis kommit att följa regeringsrättens utslag, åtskilliga bolag, jämväl i andra fall än där nämnda principiella förutsättning föreläge, kunde bliva berättigade till restitution av B-skatt. Ett bibehållande av restitutionsrätten torde därför medföra uppenbara ojämnheter de olika bolagen emellan. Då utskottet sålunda ansett sig böra förorda restitutionsrättens avskaffande, hade utskottet haft att taga ståndpunkt till den av kammarrätten berörda frågan om bolagens rätt till ersättning på grund härav. Genom utskiftningsskattens tillkomst läte det sig visserligen ur teoretisk synpunkt försvara att avskaffa restitutionsrätten utan särskild ersättning, då varje restitution av B-skatt medförde en motsvarande ökning av skyldigheten att utgöra utskiftningsskatt, men det syntes dock skäligt att frågans materiella sida undersöktes. Vid övervägande av på vad sätt bolagens berörda anspråk lämpligen borde tillgodoses, hade utskottet ansett närmast böra ifrågakomma, att tillräckligt rådrum bereddtes bolagen att träffa sina anstalter för erhållande av restitution. Huru långt rådrum, som därvid skulle utmätas, borde enligt utskottets uppfattning bliva beroende av det värde en fortsatt restitutionsrätt kunde anses motsvara. Ett bedömande härav torde knappast vara möjligt utan att man med ledning av de restitutionsbeslut, som under de senaste åren meddelats, vunne kännedom om, i vilken utsträckning berättigade anspråk på restitution framkommit.

Det i förenämnda promemoria framlagda förslaget innebär, att restitutionsrätten skall bringas att upphöra efter viss tid. Enligt förslaget skall restitution av B-skatt icke äga rum, då beslutet om utdelning fattats efter utgången av år 1939. Som motivering härför anföres:

Genom den av regeringsrätten ändrade praxis i mål angående restitution av B-skatt har aktiebolagens möjlighet att erhålla sådan restitution blivit i hög grad minskad. I sitt yttrande över motionen II: 319 har kammarrätten beträffande detta spörsmål framhållit bland annat, att de svårigheter i bevisningshänseende, som föranledas av den av regeringsrätten senast tillämpade principen, under årens lopp alltmera komma att ökas. I anledning härav har kammarrätten ansett såsom säkert att, även om restitutionsrätten under obegränsad tid framåt bibehålles, åtskilliga bolag aldrig komma att återfå tidigare erlagd B-skatt, som de vid användning av den förut gällande presumptionen skulle hava kunnat erhålla. Den strängare tolkning av 1926 års bestämmelser i ämnet, som kommit till uttryck i den ändrade praxis, innebär, att endast sådana bolag, vilka kunna verkställa betydande utdelningar av fonderade vinstmedel, för framtiden kunna erhålla restitution av erlagd B-skatt. Då nyssberörda bestämmelser synas tillämpliga å allenast ett fåtal bolag, torde den rätt till återfående av dylik skatt, som bolagen tillförsäkrats vid B-skattens införande och som lämnats orubbad vid samma skatts upphävande, numera äga ett relativt ringa värde för bolagen i allmänhet.

Frågan om avveckling av rätten till restitution av B-skatt har på grund av den ändrade praxis erhållit ökad aktualitet. Sålunda har kammarrätten

i sitt yttrande över motionen II: 319 ansett önskvärt, att en utredning om avveckling av restitutionsrätten snarast komme till stånd icke minst av den anledningen, att målen rörande restitution av B-skatt på grund av sin invecklade beskaffenhet vålla såväl de beslutande myndigheterna som bolagen mycket besvär. I anslutning till vad kammarrätten och bolagsskatteberedningen uttalat, har 1935 års riksdag under åberopande av bevillningsutskottets betänkande nr 56 jämväl funnit önskvärt, att denna rätt inom en nära framtid upphäves.

Med hänsyn till de förut berörda verkningarna av den ändrade praxis på förevarande område synas icke några mera vägande invändningar kunna göras mot ett upphävande av restitutionsrätten. I följd härav och då, såsom förut framhållits, värdet av restitutionsrätten för bolagen numera är relativt ringa, skulle måhända kunna ifrågasättas, om icke en avveckling av berörda rätt borde ske utan vidare ersättning för bolagen. Då emellertid vissa bolag jämväl enligt den ändrade praxis kunna komma i åtnjutande av restitution, synes skäligt, att dessa bolag på sätt bevillningsutskottet framhållit beredas möjlighet att under en viss övergångstid träffa sina anstalter för erhållande av restitution av B-beskattade medel.

Bolagsskatteberedningen, som även förordat ett visst rådrum för bolagen, inom vilket dessa skulle äga vidtaga sina dispositioner, ansåg en övergångstid av fem år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdades, vara tillräcklig. Därest beslut i sådan riktning fattats av riksdagen under år 1932, skulle beslut om utdelning av beskaffenhet att berättiga till restitution av B-skatt enligt beredningens förslag böra vara fattat före den 1 januari 1938. I anledning av beredningens förslag uttalade sig kammarrätten med flera för en beräkning av rådrummet till minst tio år.

Vad angår beräkningen av rådrummet torde såväl bolagsskatteberedningens som kammarrättens föreslagna övergångstid hava utmätts under hänsynstagande till den praxis, som gällde vid tiden för deras förslag. Då emellertid såsom förut framhållits bolagens möjlighet att erhålla restitution blivit i hög grad minskad genom den ändrade praxis, synes, utan att bolagens rätt härutinnan kränkes, övergångstiden numera kunna bestämmas kortare än enligt beredningens förslag. På grund av det anförda har denna övergångstid lämpligen syntts kunna bestämmas till utgången av år 1939. Under denna övergångstid skola bolagen hava möjlighet att genom utdelning av besparade vinstmedel i vanlig ordning vinna rätt till restitution av erlagd B-skatt.

Jag övergår härefter till en redogörelse för det huvudsakliga innehållet av *yttrandena* över det i promemorian framlagda förslaget.

Kammarrätten anför:

Att det från praktisk synpunkt vore önskvärt, att rätten till restitution av B-skatt avvecklades, torde numera allmänt erkännas. Däremot syntes meningarna vara delade rörande spörsmålet i vad mån och på vad sätt bolagen skulle kunna före avvecklingens slutförande återfå av dem erlagda, ännu icke restituerade B-skattmedel. Kammarrätten hade redan vid flera tillfällen yttrat sig angående nämnda spörsmål. Senast hade detta skett i förenämnda utlåtande i anledning av remiss av en vid 1935 års riksdag väckt motion II:319 om ändring eller förtydligande i bestämmelserna om restitution av B-skatt. Vad kammarrätten i nämnda utlåtande anført finge ämbetsverket ånyo åberopa och därvid ännu en gång framhålla, att bolagen måste anses berättigade att i största möjliga utsträckning återfå av dem erlagd B-skatt. Då den hittills anvisade vägen för dylika skattmedels återbekomman-

de genom den ändrade praxis i restitutionsmål numera i allmänhet icke torde vara framkomlig och restitutionsrätten således för de flesta företagen blivit illusorisk, borde, såsom kammarrätten i sitt omförmälda utlåtande framhållit, utredning verkställas, huruvida icke bolagen på annan väg skulle kunna återfå erlagd B-skatt. Då emellertid, såvitt av den remitterade promemorian framginge, sådan utredning icke verkställts, nödgades kammarrätten i frågans nuvarande läge avstyrka det vid promemorian fogade förslaget och hemställde, att en utredande undersökning i det av kammarrätten ifrågasatta hänseendet snarast möjligt igångsattes.

Kammarrätten har slutligen uttalat, att därest det remitterade förslaget skulle anses böra utan föregången dylik undersökning göras till föremål för proposition till riksdagen, det torde vara i överensstämmelse med hittills meddelade föreskrifter om B-skatten, att själva utdelningen och icke beslutet om utdelning anges som det före utgången av år 1939 inträffade rättsfaktum, som utgör en förutsättning för restitutionen. I enlighet härmed har kammarrätten föreslagit ändring i det vid promemorian fogade författningsförslaget.

Statskontoret yttrar:

Såsom framhölls av bevillningsutskottet vid 1919 års riksdag (betänkande nr 52) i samband med frågan om B-skattens införande, kunde denna skatt betraktas såsom ett provisorium, en villkorlig skatt, som av bolagen förskotterades i avbidan på den faktiska skattskyldighetens överflyttande på delägarna och skattens uttagande i dess definitiva form. Då B-skatten upphävdes från och med den 1 januari 1927, hade det därför blivit erforderligt att meddela särskilda bestämmelser rörande restitution av dylik skatt efter nämnda dag. Ett upphävande av den rätt till restitution, som härigenom medgivits, måste enligt statskontorets mening ur principiella synpunkter vara ägnat att ingiva betänkligheter. Å andra sidan torde numera allmänt erkännas, att det av praktiska skäl vore önskvärt, att en avveckling av restitutionsrätten komme till stånd. Betänkligheterna mot ett upphävande av restitutionsrätten syntes för den skull böra vika, under förutsättning att en tillräckligt lång övergångstid bestämdes. Betonas finge, att för det övervägande flertalet bolag värdet av en fortsatt restitutionsrätt numera torde vara jämförelsevis ringa med hänsyn till den praxis i restitutionsmål, som av regeringsrätten från år 1934 tillämpades. Möjligheten att vinna restitution av B-skatt hade härigenom i hög grad minskats och de bevisnings- och andra svårigheter, som i förevarande avseende mötte, komme givetvis att ytterligare ökas ju längre tiden löpte. Statskontoret ville av dessa skäl icke motsätta sig ett bifall till förevarande förslag, men ifrågasatte, om icke den övergångstid, efter vilken rätten till restitution skulle upphöra, borde tillmätas något längre än som i promemorian föreslagits. Detta syntes önskvärt även ur den synpunkten, att ett alltför kort rådrum skulle kunna medföra viss frestelse för bolagen att företaga ur likviditetssynpunkt olämpligt stora utdelningar.

Riksräkenskapsverket har i sitt utlåtande lämnat sammanställningar rörande dels B-skattens avkastning under de budgetår, för vilka denna skatt varit uppförd bland riksstatens inkomstitlar dels antalet restituerade belopp och summa restitutionsbelopp under de tre senast förflutna budgetåren.

Beträffande B-skattens avkastning under budgetårsperioden 1920—1926/1927 hänvisar ämbetsverket till följande tablå:

	Inkomster milj. kr.	Utgifter milj. kr.	Behållen inkomst milj. kr.
1920	10.62	—	10.62
1921	12.35	0.04	12.31
1922	11.59	0.13	11.46
$\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	0.46	0.41	0.05
1923/24	4.65	1.01	3.64
1924/25	3.55	0.43	3.12
1925/26	4.10	0.24	3.86
1926/27	3.68	0.30	3.38
	Summa 51.00	2.56	48.44

Härefter anför riksräkenskapsverket följande:

De i tablå redovisade inkomsterna och utgifterna representerade, bortsett från eventuella omföringsbelopp, influten B-skatt respektive restitutioner (in- till 30 juni 1923 jämväl avkortningar) av B-skatt. Efter utgången av budget- året 1926/27 hade influtit allenast vissa mindre skattebelopp avseende rest- förd B-skatt. Utgifter avseende restitution av B-skatt hade under följande budgetår avförts till växlande belopp.

Antalet restituerade belopp och summa restitutionsbelopp under vart och ett av budgetåren 1932/33—1934/35 framginge av efterföljande, med ledning av länsräkenskapernas uppgifter utarbetade sammanställning:

	Antal restituerade belopp	Summa restitutions- belopp milj. kr.
1932/33	65	0.78
1933/34	249	2.28
1934/35	132	1.12

Restitutionsförfarandets relativt stora omfattning under de i denna tablå redovisade budgetåren torde sammanhånga med att bolagen under den senast förflutna depressionsperioden blivit nödsakade att för utdelningarnas upp- rätthållande i betydande omfattning disponera under tidigare år fonderade vinstmedel.

De av riksräkenskapsverket sålunda lämnade uppgifterna gäve vid handen, att rätten att erhålla restitution av erlagd B-skatt varit av väsentlig ekonomisk betydelse för bolagen. Särskilt anmärkningsvärt vore, att restitutionerna un- der de tre senast förflutna budgetåren uppgått till så avsevärda belopp.

Genom den av regeringsrätten ändrade praxis i mål angående restitution av B-skatt hade emellertid, på sätt promemorian utvisade, aktiebolagens möj- lighet att erhålla sådan restitution blivit i hög grad minskad. Enligt denna ändrade praxis skulle nämligen för framtiden endast sådana bolag, vilka vore i stånd att verkställa mycket stora utdelningar av fonderade vinstmedel, kunna erhålla restitution av B-skatt. Vidare vore av betydelse, att de svårig- heter i bevisningshänseende, som föranleddes av den av regeringsrätten se- nast tillämpade principen, skulle under årens lopp alltmera komma att ökas. Vid sådant förhållande torde, såsom i promemorian framhållits, den rätt till återfående av B-skatt, som bolagen tillförsäkrats vid skattens införande och

som lämnats orubbad vid dess upphävande, numera äga ett relativt ringa värde för bolagen i allmänhet. Med hänsyn härtill och då restitutionsförfarandet måste anses medföra avsevärda olägenheter för statsverket, finge riksräkenskapsverket, som jämväl av principiella skäl måste finna en till tiden obegränsad rätt till restitution föga rationell, för sin del tillstyrka, att rätten till restitution av B-skatt upphävdes.

För att beträffande sådana bolag, vilka jämväl enligt den ändrade praxis kunde komma i åtnjutande av restitution, bereda möjlighet att vidtaga anstalter för erhållande av restitution vid utdelning av B-beskattade medel, syntes emellertid skäligt, att viss övergångstid fastställdes. Bolagsskatteberedningen hade i sitt år 1931 avgivna betänkande föreslagit en övergångstid av fem år, medan kammarrätten i anledning av beredningens förslag uttalat sig för en övergångstid av minst tio år. I promemorian hade övergångsperioden ansetts kunna begränsas till utgången av år 1939. Riksräkenskapsverket finge för sin del förorda, att berörda övergångstid icke fastställdes till kortare tidrymd än den av bolagsskatteberedningen föreslagna eller fem år.

Jämlikt anmodan vid remissen hava länsstyrelserna i samband med sina yttranden över den remitterade promemorian lämnat uppgifter dels rörande antalet under åren 1931—1935 inkomna ansökningar om restitution av B-skatt dels ock i huru många av dessa fall dylik restitution helt eller delvis beviljats av dem. En sammanfattning av dessa uppgifter återfinnes i följande tablå:

L ä n s s t y r e l s e	Antal ansökningar under åren 1931—1935		
	till länsstyrelserna inkomna	helt eller delvis bifallna	avslagna
Överståthållarämbetet.....	146	132	14
Stockholms län.....	6	6	—
Uppsala ».....	11	11	—
Södermanlands ».....	5	5	—
Östergötlands ».....	27	26	1
Jönköpings ».....	4	4	—
Kronobergs ».....	6	6	—
Kalmar ».....	5	5	—
Gotlands ».....	—	—	—
Blekinge ».....	7	7	—
Kristianstads ».....	21	21	—
Malmöhus ».....	¹ 54	30	10
Hallands ».....	6	6	—
Göteborgs och Bohus län.....	67	65	2
Älvsborgs län.....	² 32	30	—
Skaraborgs ».....	3	3	—
Värmlands ».....	9	7	2
Örebro ».....	12	12	—
Västmanlands ».....	³ 14	14	—
Kopparbergs ».....	⁴ 6	5	—
Gävleborgs ».....	22	21	1
Västernorrlands ».....	27	27	—
Jämtlands ».....	1	1	—
Västerbottens ».....	7	7	—
Norrbottnens ».....	2	2	—
Summa	¹⁻⁴ 500	453	30

Vissa länsstyrelser hava till belysande av, huru antalet ansökningar fördelas å de olika åren och huru många ansökningar som för varje år helt eller delvis bifallits eller avslagits, lämnat uppgifter, vilka framgå av följande sammanställning:

¹ 14 ansökningar ej slutbehandlade. — ² 1 ansökan återkallad och 1 ansökan ej slutbehandlad. — ³ Exakt uppgift har ej kunnat lämnas. — ⁴ 1 ansökan ej slutbehandlad.

Länsstyrelse	A n t a l a n s ö k n i n g a r å r:															Summa ansökningar åren 1931—1935		
	1931			1932			1933			1934			1935			in-komna	helt eller delvis bifallna	av-slag-na
	in-kom-na	helt eller delvis bifallna	av-slag-na	in-kom-na	helt eller delvis bifallna	av-slag-na	in-kom-na	helt eller delvis bifallna	av-slag-na	in-kom-na	helt eller delvis bifallna	av-slag-na	in-kom-na	helt eller delvis bifallna	av-slag-na			
Överståthållarämbetet ..	3	3	—	2	1	1	73	72	1	49	48	1	19	8	11	146	132	14
Stockholms län	—	—	—	1	1	—	2	2	—	3	3	—	—	—	—	6	6	—
Uppsala »	—	—	—	1	1	—	7	7	—	3	3	—	—	—	—	11	11	—
Södermanlands »	—	—	—	—	—	—	4	4	—	1	1	—	—	—	—	5	5	—
Östergötlands »	—	—	—	5	5	—	8	8	—	9	9	—	5	4	1	27	26	1
Jönköpings »	1	1	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—
Kronobergs »	1	1	—	1	1	—	2	2	—	2	2	—	—	—	—	6	6	—
Kristianstads »	1	1	—	5	5	—	10	10	—	5	5	—	—	—	—	21	21	—
Göteborgs och Bohus län	6	6	—	12	12	—	7	6	1	33	32	1	9	9	—	67	65	2
Älvsborgs län	—	—	—	7	7	—	11	11	—	12	12	—	*2	—	—	*32	30	—
Örebro »	1	1	—	1	1	—	3	3	—	5	5	—	2	2	—	12	12	—
Kopparbergs »	—	—	—	—	—	—	3	3	—	2	2	—	*1	—	—	*6	5	—
Summa	13	13	—	35	34	1	133	131	2	124	122	2	*38	23	12	*343	323	17

* 1 ansökan återkallad och 1 ansökan ej slutbehandlad.

* 1 ansökan ej slutbehandlad.

Av länsstyrelserna hava 18 tillstyrkt det i promemorian framlagda förslaget, medan 3 länsstyrelser (Kalmar, Älvsborgs och Värmlands län) hava uttalat sig för en något längre övergångstid, och 4 länsstyrelser (Stockholms, Kronobergs, Göteborgs och Bohus samt Västmanlands län) hava förordat en övergångstid av fem år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdas.

Från länsstyrelsernas yttranden må anmärkas följande.

Länsstyrelsen i Stockholms län: Den av kammarrätten på sin tid hävdade synpunkten på restitutionsrätten såsom en riksdagens utfästelse, svarande mot skyldigheten att erlægga B-skatt, ansåge länsstyrelsen givetvis principiellt riktig men i likhet med bolagsskatteberedningen funne länsstyrelsen å andra sidan, att berörda förhållanden icke borde få hindra en önskvärd avveckling av restitutionsrätten. I fråga om utmätandet av den övergångstid, som måste bli erforderlig, därest restitutionsrätten skulle kunna upphävas utan kränkande av aktiebolagens rätt, syntes allt för stor betydelse icke böra tillmätas den i promemorian omförmälda ändring av praxis i mål angående restitution av B-skatt. Länsstyrelsen ville för sin del icke tillstyrka kortare övergångstid än fem år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdades.

Länsstyrelsen i Kronobergs län: Enligt länsstyrelsens mening kunde det icke anföras bärande skäl för att ifrågavarande rätt till restitution skulle bibehållas för obegränsad tid. Det vore däremot, såsom från olika håll uttalats, icke minst från statens synpunkt otvivelaktigt ett avsevärt intresse, att denna rätt bringades att upphöra inom en nära framtid. Så syntes också kunna ske utan ersättning till bolagen och utan att därigenom de bolags rätt trädde för nära, vilka påförts B-skatt. Vid bedömande härav syntes vara att beakta ej blott utskiftningskattens tillkomst respektive sambandet emellan restitution av B-skatt och skyldighet att utgöra utskiftningskatt utan ock det förhållandet, att restitutionsrättens värde även eljest av praktiska skäl med varje år bleve så mycket mindre och att sådan rätt, även om den bibehölls, säkerligen praktiskt sett snart funnes värdelös. Måhända kunde emellertid utan större olägenhet för det allmänna och borde med hänsyn till vad från olika håll för bolagen med utgångspunkt från förutsättningarna vid B-skattens införande anförts ett ej alltför kort tillmätt rådtrum, innan rätten till restitution av B-skatt upphörde, beredas bolagen. Bolagsskatteberedningens förslag i sådant avseende, fem år, syntes därför kunna vara att föredraga framför den kortare tid, som föreslagits i det remitterade författningsförslaget.

Länsstyrelsen i Kalmar län: Såsom i promemorian erinrats torde den rätt till restitution av B-skatt, som tillförsäkrats vederbörande, då de av B-skatten drabbade fonderade medlen utdelades till delägarna i ett aktiebolag, få betraktas såsom en utfästelse från det allmännas sida. Ur denna synpunkt kunde det visserligen synas oriktigt, att nu förefintlig rätt till restitution upphävdes, då härigenom den gjorda utfästelsen ryggades. Å andra sidan måste det emellertid sägas, att rent praktiska skäl talade för, att den förefintliga restitutionsrätten avvecklades. Redan nu torde det bereda avsevärda svårigheter att förebringa nöjaktig utredning om förhandenvaron av förutsättningarna för restitution av här ifrågavarande skatt, vilken omständighet i åtskilliga fall torde hava avhållit ett måhända restitutionsberättigat företag från att söka restitution, och man torde vara berättigad till antagandet, att dessa svårigheter ökades, ju längre tiden framskred. Även om länsstyrelsen sålunda icke hade något i sak att erinra mot att den i promemorian ifrågasatta avvecklingen av här ifrågavarande restitutionsrätt komme till stånd,

syntes det dock länsstyrelsen påkallat, att en något längre tidrymd tillmättes för denna avveckling, än vad som i promemorian därutinnan föresloges.

Länsstyrelsen i Malmöhus län: I uppkomna frågor rörande B-skatterestitution på grund av utdelning efter B-skattens avskaffande hade länsstyrelsen förutsatt, att restitution borde ifrågakomma endast i den mån sökandebolagets tillgångar nedbringats under det värde, de hade vid B-skatteperiodens slut, och hade denna uppfattning jämväl vunnit regeringsrättens gillande. Som emellertid, enligt redan förut gällande rättspraxis, tillgångarna för varje år skulle anses ökade med det till inkomst- och förmögenhets-skatt taxerade beloppet efter avdrag för därå belöpande kronoutskylder och minskade med verkställd utdelning, så kunde för sådana bolag, vars tillgångar i verkligheten därjämte ökades med icke taxerade utdelningar från andra bolag, rätt till B-skatterestitution uppkomma tidigare än rätteligen bort vara fallet. Ehuru restitution på grund av en spårbestämmelse aldrig finge ske för sammanlagt högre belopp än som motsvarade de vid B-skattens avskaffande befintliga utdelningsbara tillgångarna, medförde likväl restitutionsrättens bibehållande till följd av nyssnämnda och jämväl vissa andra taxeringstekniska förhållanden icke önskvärda ojämnheter de olika bolagen emellan. Särskilt med hänsyn härtill och då det genom sammanhanget mellan B-skatterestitution och utskiftningsbeskattning läte sig teoretiskt försvara att avskaffa restitutionsrätten samt denna redan nu torde hava tämligen ringa värde för bolagen i allmänhet, funne sig länsstyrelsen böra förorda det remitterade förslaget.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Såvitt länsstyrelsen nu kunde bedöma saken torde icke något större antal ansökningar om restitution av B-skatt kunna väntas framdeles utan endast mera sporadiska fall komme ifråga. Det förslag till avveckling av rätten till restitution, som i promemorian innefattades, syntes länsstyrelsen utgöra en naturlig följd av det läge, vari denna fråga kommit, närmast i anledning av den betydelsefulla ändringen i principerna för restitution genom regeringsrättens utslag den 6 november 1934 och som medfört, att bolagens möjligheter att återfå innestående B-skatt i hög grad minskats. Emellertid hölle länsstyrelsen före, att föreslagna avvecklingstiden till 1939 års slut vore väl kort och i onödan gäve aktiebolagen anledning till erinran mot rättsförlust, som därmed kunde följa. Länsstyrelsen ansåge därför, att tiden borde utsträckas till fem år efter utgången av detta år, d. v. s. till utgången av år 1941.

Länsstyrelsen i Värmlands län: På skäl, som i promemorian anförts, syntes en avveckling av rätten att erhålla restitution av B-skatt utan olägenhet kunna ske. Den ändrade praxis i mål angående restitution av sådan skatt, som kommit till uttryck i regeringsrättens två särskilda utslag under år 1934, torde nämligen medföra, att möjligheten att hädanefter erhålla sådan restitution bleve i hög grad begränsad. Visserligen hade bolagen vid B-skattens införande tillförsäkrats rätt att restitutionsvis återfå den erlagda skatten i och med de fonderade medlens utdelande, en bestämmelse, som också lämnats orubbad, då skatten upphörde att utgå, men denna rätt måste numera anses äga ett ringa värde. Då det emellertid funnes bolag, som under vissa förhållanden kunde tänkas i framtiden vara berättigade att erhålla restitution av dylik skatt, måste det dock vara skäligt, att dessa bolag bereddes möjlighet att under en viss övergångstid träffa anstalter för erhållande av sådan rätt. Såsom lämplig sådan övergångstid hade i förslaget till förordning i ämnet föreslagits utgången av år 1939. Utan att göra något bestämt uttalande ansåge sig länsstyrelsen böra ifrågasätta, om icke någon förlängning av övergångstiden, förslagsvis till 1942 års utgång, skulle vara att förorda.

Länsstyrelsen i Västmanlands län: Länsstyrelsen ville för sin del tillstyrka, att rätten till restitution av B-skatt avvecklades, så snart ske kunde, utan att bolagens rätt trädde för nära. Detta senare torde icke ske, såvida tillräckligt rådrum lämnades dem att verkställa utdelningar av B-beskattade medel. Nu vore det visserligen så, att med den ståndpunkt, regeringsrätten 1934 intagit, då den ansåge, att till utdelning efter 1926 skulle anses hava i första hand använts medel, som avsatts efter sistnämnda år, bolagen i realiteten i viss mån redan betagits nämnda rätt, nämligen då efter 1926 fonderade medel överstege efter nämnda år verkställda utdelningar. Skulle emellertid ett bolag i fall, då verkligen B-beskattade medel använts för utdelning, icke komma i åtnjutande av restitution av erlagd B-skatt, uppvägs denna förlust av en lindring i utskiftningsskatten, därest bolaget utskiftade nämnda medel, i det att den senare skatten utginge efter högre procentsats än den förra. Även om rätten till restitution för bolagen i allmänhet efter ändrad praxis i högsta instans skulle äga ringa värde, ansåge länsstyrelsen dock, att det lämnade rådrummet icke borde göras för knappt och hölle i likhet med bolagsskatteberedningen före, att nämnda rätt icke borde vara förverkad, såvida den grundade sig på utdelning, varom beslut fattats inom fem år efter utgången av det år, under vilket förordning i ämnet utfärdades och trädde i kraft.

Kommerskollegium har i anledning av den remitterade promemorian lämnat handelskamrarna i riket samt Sveriges allmänna exportförening, Sveriges industriförbund, fullmäktige i Jernkontoret och Sveriges redareförening tillfälle att yttra sig i ärendet. Från samtliga nämnda organisationer med undantag av Gotlands handelskammare och Sveriges allmänna exportförening har kommerskollegium erhållit yttranden.

Innan jag redogör för kommerskollegii utlåtande må från nämnda organisationers yttranden anföras följande.

Smålands och Blekinge handelskammare har funnit en avveckling av rätten till restitution av B-skatt i enlighet med föreliggande förslag lämplig.

Skånes handelskammare har, under erinran att restitutionsrätten numera torde vara av relativt ringa värde för bolagen, framhållit, att det syntes som om några berättigade intressen ej trädde för nära, därest bolagen såsom föreslagits bibehölles vid möjligheten att genom beslut före utgången av år 1939 träffa erforderliga avgöranden. Av liknande skäl har *Norrbottnens och Västerbottens läns handelskammare* lämnat förslaget utan erinran.

Handelskamrarna i Göteborg och Karlstad, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län samt Östergötlands och Södermanlands handelskammare hava uttalat principiella betänkligheter mot ett upphävande av restitutionsrätten men hava med hänsyn till det nuvarande ringa värdet av denna rätt och av praktiska skäl icke velat motsätta sig ett upphörande av densamma. Samtliga nu nämnda handelskamrar med undantag av handelskammaren i Göteborg hava emellertid föreslagit en utsträckning av tidpunkten härför, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län till fem och övriga handelskamrar till tio år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdas.

Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare har föreslagit en tioårig övergångsperiod.

Västergötlands och norra Hallands handelskammare har funnit det anmärkningsvärt, att intet försök gjorts att undersöka den av riksdagen betenade materiella sidan av frågan, vars utredning borde föregå en avveck-

ling av restitutionsrätten. Den av regeringsrätten sedan den 6 november 1934 tillämpade praxis i mål angående restitution av B-skatt överensstämde ej med den praxis, som i övrigt tillämpades i skattemål. Handelskammaren har avstyrkt, att förslaget lägges till grund för en avveckling av aktiebolagens rätt att åtnjuta restitution av B-skatt.

Handelskammaren i Gävle har framhållit, att, därest rätten till restitution av B-skatt skulle borttagas måste förutsättningen vara, att denna restitutionsrätt numera förlorat sin betydelse. Huruvida så vore förhållandet ville handelskammaren undersöka och önskade därefter återkomma i ämnet. Handelskammaren har vidare framhållit, att till de svårigheter, som skatteformen kunde komma att vålla stat och myndigheter, borde hänsyn hava tagits vid dess tillkomst och dessa svårigheter finge icke vålla rättsförlust för skattebetalaren. Det vore en mycket farlig princip, att staten icke skulle behöva stå vid sina löften.

Sveriges industriförbund har funnit det anmärkningsvärt att, såvitt av den remitterade promemorian framginge, intet försök gjorts att åstadkomma den enligt riksdagens mening för frågans bedömande erforderliga utredningen. En sådan utredning borde dock kunna verkställas utan något större arbete. Om restitutionsrätten skulle avvecklas borde längden av det rådrum, som därvid borde beredas bolagen, göras beroende av de upplysningar, som framkomme genom utredningen, men dessutom av beskaffenheten av de regler, enligt vilka restitutionsansökningarna skulle bedömas. Det betraktelsesättet, att den genom regeringsrättens utslag anvisade nya praxis komme att i hög grad minska bolagens praktiska möjligheter att utnyttja den dem tillkommande restitutionsrätten, samt att denna omständighet borde utgöra ett skäl för att bestämma övergångstiden kortare än enligt bolagsskatteberedningens förslag, vore enligt förbundets mening stridande mot rättvisa och borde avvisas. I stället borde denna praxis, vilken merendels gjorde det omöjligt för bolagen att under en kort tidsperiod utnyttja sin restitutionsrätt, utgöra ett skäl för att låta frågan om restitutionsrättens avveckling tillsvidare förfalla eller ock för avvecklingen fastställa en rundligare övergångstid än tidigare varit ifrågasatt. En förutsättning för avveckling av bolagens restitutionsrätt borde vara att åtgärd vidtoges, varigenom vunnes, att restitutionsmålen bleve prövade enligt de regler, som tidigare tillämpats å dylika mål. Förbundet har vidare uttalat den uppfattningen, att regeringsrättens berörda beslut, vilket fattats med 3 röster mot 2, icke stode i överensstämmelse med de principer, som hittills plägat vara vägledande på beskattningsområdet. Förbundet har hemställt dels att författningsbestämmelser måtte meddelas, varigenom prövningen av ansökningarna om restitution av B-skatt bleve återförd till överensstämmelse med den å dylika ärenden tidigare tillämpade praxis, dels att utredning för bedömandet av det materiella värdet av ifrågavarande restitutionsrätt åvägabringades, dels ock att, först efter det nu nämnda åtgärder vidtagits, frågan om restitutionsrättens avveckling upptages till vidare övervägande.

Till industriförbundets yttrande hava anslutit sig *Stockholms handelskammare* ävensom *fullmäktige i Jernkontoret*, vilka särskilt understrukit vikten av att en utredning företages rörande det materiella värdet av den bolagen tillkommande restitutionsrätten, innan något beslut fattas rörande avvecklingen av denna rätt.

Sveriges redareförening har framhållit, att det finnes flera rederiföretag, vilka helt visst — även med hänsyn tagen till nuvarande praxis vid restitutionsrättens tillämpning — kunde komma i åtnjutande av B-skatte-restitution och detta med betydande belopp, om blott tiden för utnyttjandet av sådan

rätt icke inskränktes. Att såsom förslaget innebure begränsa tiden härför vore fördenskull en uppenbar rättskränkning gentemot åtskilliga företag. Förslaget toge därjämte alltför litet hänsyn till sunda affärsmässiga principer, i det att företagen för att utnyttja sin rätt till restitution av B-skatt skulle animeras till större utdelningar under de närmaste åren — utdelningar, vilka en ansvarig bolagsledning i många fall icke skulle kunna föreslå, om behörig hänsyn toges till bolagens likviditetsställning. På så sätt skulle den föreslagna rätten i många — kanske de flesta — fall bliva fullständigt fiktiv och utan större praktiskt värde, alldenstund rederiföretagen arbetade under så växlande konjunkturen och vore så beroende av på förhand oberäknliga faktorer i den internationella konkurrensen, att utdelningspolitiken omöjlig kunde läggas på så kort sikt som förslaget innebure. Med tillämpningen av restitutionsrätten förenade besvärligheter borde icke föranleda, att statens förpliktelser gent emot de enskilda skattedragarna utan vidare åsidosattes. Ville man till följd av dessa olägenheter snarast avveckla rätten till restitution, borde detta rimligtvis ske på så sätt, att man för de beskattade företagen beredde större möjlighet än enligt gällande praxis att med det snaraste återfå erlagd B-skatt och därvidlag vore det enligt föreningens uppfattning både rimligt och naturligt, att en ändring eller ett förtydligande av bestämmelserna om restitution av B-skatt genomfördes på det sätt, som föreslagits i den vid 1935 års riksdag väckta motionen härom. Om restitutionsbestämmelserna ändrades i enlighet med förslaget i nyssnämnda motion, skulle föreningen kunna finna en viss tidsbegränsning genomförbar, men tidsfristen borde i varje fall icke bestämmas kortare än till 10 år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdades.

Kooperativa förbundet har förklarar sig ej hava något att erinra mot förslaget.

Kommerskollegium anför i sitt utlåtande följande:

Rätten till restitution av B-skatt vore såsom i flera yttranden betonats en rätt, som tillförsäkrats bolagen vid B-skattens införande och som sammanhänge med denna skatts karaktär av en provisorisk skatt å bolagens icke utdelade vinst. Då vinstmedlen i vanlig ordning utdelades till aktieägarna, inträdde förutsättningen för en restitution av den för samma vinstmedel erlagda B-skatten. Att avgöra huruvida för en utdelning B-beskattade vinstmedel eller andra fonderade medel kommit till användning måste särskilt efter B-skattens upphörande möta stora svårigheter. Med hänsyn till den tid, som förflutit sedan denna skatteform upphävdes, torde emellertid kunna antagas, att för utdelning utöver årets vinst numera vanligen i första hand toges i anspråk under närmast föregående år fonderade medel. Kollegium funne sig därför icke kunna tillstyrka, att, såsom flera av de hörda organisationerna påyrkat, gällande bestämmelser om restitution av B-skatt ändrades så att i mål om dylik restitution, liksom enligt tidigare praxis, skulle presumeras, att för utdelning i första hand använts B-beskattade medel.

Däremot ansåge kollegium av principiella skäl, att bolagen icke borde berövas de möjligheter, som alltjämt kunde förefinnas att erhålla restitution av B-skatt, utan att de först hade lämnats tillfälle att helt utnyttja sin restitutionsrätt. Det rådrum, som enligt det remitterade förslaget skulle beredas bolagen för vidtagande av dispositioner i sådant syfte, syntes emellertid alltför begränsat och skulle såsom redareföreningen framhållit kunna locka bolagen att företaga ur likviditetssynpunkt olämpligt stora utdelningar. Kollegium ville därför föreslå, att tiden för upphörandet av rätten till restitution av B-skatt bestämdes till tio år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdades. Genom en utsträckning av övergångstiden under en så

pass lång tidrymd torde man kunna förvänta, att restitutionsrätten utnyttjades i så hög grad, som med nu tillämpade bevisningsregler överhuvud taget vore möjligt.

Svenska bankföreningens styrelse har i sitt yttrande till bank- och fondinspektionen åberopat vad Sveriges industriförbund anfört.

Bank- och fondinspektionen har funnit vad bankföreningens styrelse gjort gällande värt allt beaktande. Därest av någon anledning åtgärder i de av nämnda styrelse angivna hänseenden befundes icke böra vidtagas, borde enligt inspektionens mening i varje fall med hänsyn till de ökade svårigheterna för bolagen att komma i åtnjutande av sin ifrågasatt restitutionsrätt övergångstiden för avvecklingen icke göras kortare än inspektionen i sitt utlåtande över bolagsskatteberedningens förslag i ämnet ifrågasatt eller tio år.

*Departements-
chefen.*

I sitt över nämnda promemoria avgivna yttrande har Sveriges industriförbund jämte vissa andra näringsorganisationer hemställt, att i fråga om restitution av B-skatt måtte lagfästas den enligt praxis före regeringsrättens utslag den 6 november 1934 gällande presumtionen, att för utdelning skulle i första hand hava använts B-beskattade medel. I anslutning till vad som här emot anförts av kammarrätten i dess förutberörda yttrande över den vid 1935 års riksdag väckta motionen II: 319 och av bevillningsutskottet i dess betänkande i anledning av nämnda motion ävensom av kommerskollegium i dess yttrande över promemorian, anser jag mig icke kunna biträda det av industriförbundet sålunda framförda yrkandet.

Vad härefter angår frågan om avveckling av aktiebolagens rätt att åtnjuta restitution av B-skatt får jag under hänvisning till den förut lämnade redogörelsen erinra, att flertalet av de myndigheter och jämväl vissa av de näringsorganisationer, som yttrat sig över bolagsskatteberedningens förslag i ämnet och den nämnda promemorian, uttalat sig för en sådan avveckling. På grund av den ändrade praxis, som kommit till stånd genom regeringsrättens förutberörda utslag, torde det, även om restitutionsrätten under obegränsad tid skulle bibehållas, likväl icke bliva möjligt för bolagen att fullt utnyttja denna rätt. Vid sådant förhållande och då ett bibehållande av restitutionsrätten kommer att, på sätt bevillningsutskottet i sitt förenämnda betänkande framhållit, medföra uppenbara ojämnheter de olika bolagen emellan, får jag i anslutning till de uttalanden i övrigt, som gjorts till stöd för avveckling av restitutionsrätten, förorda att en sådan avveckling kommer till stånd.

Då emellertid, på sätt i promemorian framhållits, vissa bolag jämväl efter den ändrade praxis kunna komma i åtnjutande av restitution av B-skatt, synes mig skäligt, att bolagen beredas tillfälle att träffa sina anstalter för erhållande av restitution. Vid övervägande av, på vilket sätt bolagens intressen i förevarande avseende böra tillgodoses, har jag anslutit mig till den av bolagsskatteberedningen på sin tid förordade utvägen att bereda bolagen ett

lämpligt rådtrum. I syfte att vinna kännedom om, i vilken utsträckning bolagen sökt erhålla restitution av B-skatt under de sistförflutna fem åren och i vad mån restitution därvid helt eller delvis beviljats eller avslagits, har jag i samband med remiss av promemorian till länsstyrelserna från dem infordrat uppgifter i berörda hänseenden. På sätt framgår av de i det föregående återgivna tabellerna, hava bolagen i relativt ringa omfattning sökt under åren 1931 och 1932 erhålla restitution av B-skatt. Sedan bolagsskatteberedningen avgivit sitt betänkande samt bolagen sålunda erhållit kännedom om det av beredningen framlagda förslaget till avveckling av restitutionsrätten, hava bolagen emellertid under åren 1933 och 1934 i stor utsträckning sökt och jämväl erhållit restitution av B-skatt med belopp, som framgår av riksräkenskapsverkets yttrande över promemorian. Efter det att regeringsrätten meddelat sitt utslag har däremot antalet restitutionsansökningar starkt nedgått.

Då det gäller att bedöma, huru lång övergångstid bolagen lämpligen böra beredas för att deras befogade intressen i förevarande fall skola bliva i möjligaste mån tillgodosedda är det givet, att olika meningar om tidsfristen kunna göra sig gällande. Mot den i promemorian föreslagna övergångstiden, utgången av år 1939, hava flertalet av de hörda myndigheterna ej haft någon erinran. I en del av de avgivna yttrandena har emellertid föreslagits samma övergångstid som enligt bolagsskatteberedningens förslag — fem år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdas — medan åter i några yttranden, särskilt från näringsorganisationerna, förordats en längre tid än den av beredningen föreslagna. Jag vill för min del förorda den i promemorian föreslagna övergångstiden. Det kan anmärkas, att därest bolagsskatteberedningens år 1931 avgivna förslag antagits vid närmast följande riksdag, restitutionsrätten skulle hava upphört med utgången av år 1937.

I enlighet med vad kammarrätten erinrat anser jag det vara riktigt, att själva utdelningen och icke beslutet om utdelning skall angivas som det före utgången av år 1939 inträffade rättsfaktum, vilket utgör en förutsättning för restitutionen.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att ett i överensstämmelse med vad nu anförts inom finansdepartementet utarbetat förslag till *förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birger Brandt.